

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘๓/๒๕๔๗

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ และคำร้องเพิ่มเติม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ประกอบมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งการโอนเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ตามที่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองสนับสนุน ให้แก่พรรคเสรีประชาธิปไตย ๒ ครั้ง

ครั้งที่หนึ่ง ประจำปี ๒๕๔๖ จำนวน ๔ งวด เป็นเงิน ๗๑๘,๒๐๐ บาท

ครั้งที่สอง เพื่อสนับสนุนแก่สาขาพรรคที่จัดตั้งภายหลังที่ยื่นแบบคำขอสนับสนุนจำนวน ๑๑๘ สาขา เป็นเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท

ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่มีสาขาพรรคเสรีประชาธิปไตยตั้งอยู่ ทำการตรวจสอบว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยได้ใช้จ่ายเงินสนับสนุนที่ได้รับแก่สาขาพรรคถูกต้องหรือไม่

ผลการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย จากนายทะเบียนพรรคการเมืองพบว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนไม่เป็นไปตาม บทบัญญัติของกฎหมายกล่าวคือ สาขาพรรคได้รับเงินไม่ครบตามจำนวนที่ขอรับการสนับสนุนปีละ ๔ งวด และบางสาขาพรรคไม่ได้รับเงินสนับสนุน ดังนี้

(๑) สาขาพรรคที่ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคเพียง ๑ งวด จำนวน ๑๐ สาขา ได้แก่สาขาพรรคลำดับที่ ๔, ๑๕, ๓๖, ๕๒, ๕๓, ๗๖, ๗๗, ๘๕, ๘๖, ๑๐๓

(๒) สาขาพรรคที่ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคเพียง ๒ งวด จำนวน ๓๓ สาขา ได้แก่สาขาพรรคลำดับที่ ๗, ๑๗, ๒๔, ๒๕, ๒๗, ๓๗, ๔๒, ๔๔, ๔๕, ๔๖, ๔๗, ๔๘, ๕๔, ๖๑, ๖๒, ๖๓, ๖๕, ๖๗, ๗๓, ๘๐, ๘๑, ๘๒, ๘๖, ๘๗, ๘๘, ๘๙, ๙๐, ๙๑, ๙๒, ๙๓, ๙๖, ๙๗, ๑๐๐, ๑๐๒

(๓) สาขาพรรคที่ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคเพียง ๓ งด จำนวน ๑๕ สาขา ได้แก่สาขาพรรคลำดับที่ ๓, ๑๑, ๑๘, ๒๒, ๓๑, ๓๔, ๓๕, ๔๕, ๕๓, ๖๔, ๖๕, ๗๘, ๗๙, ๘๕, ๑๐๑

(๔) สาขาพรรคที่ไม่ได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค และไม่ได้ลงลายมือชื่อไว้ในใบสำคัญจ่ายเงิน จำนวน ๒ สาขา ได้แก่สาขาพรรคลำดับที่ ๒๐ และ ๕๕

ส่วนเงินที่ได้รับการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท พรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ส่งเงินให้แก่สาขาพรรคและไม่รายงานการส่งเงินให้สาขาพรรคให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ แต่กลับนำเงินจำนวนดังกล่าวไปท่ครองจ่ายในแผนงานและโครงการของพรรคในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งเตือนให้พรรคเสรีประชาธิปไตยส่งรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคหรือส่งเงินที่ได้รับการสนับสนุนจำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พรรคเสรีประชาธิปไตยไม่รายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบและขอผ่อนผันการคืนเงินแก่กองทุนโดยอ้างว่า พรรคมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจการทางการเมืองตามแผนงานและโครงการในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ต่อไป จึงได้นำเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท ไปท่ครองจ่ายในแผนงานและโครงการของพรรคในปี พ.ศ. ๒๕๔๗

นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามกฎหมายและรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองไม่ถูกต้องตามความจริง จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

พรรคเสรีประชาธิปไตยชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาสรุปได้ว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาพรรคจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๖ จำนวน ๔ งด เป็นเงิน ๗๑๘,๒๐๐ บาท และได้รับเงินสนับสนุนสำหรับสาขาพรรคที่จัดแจ้งภายหลังจำนวน ๑๑ สาขา เป็นเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาทจริง พรรคเสรีประชาธิปไตยได้ส่งเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้แก่สาขาพรรคและรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบแล้ว ต่อมาพรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับหนังสือ

จากนายทะเบียนพรรคการเมืองลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ เรื่องแจ้งเตือนการใช้จ่ายเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่สาขาพรรคปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้ระวังสาขาพรรคอาจจ่ายเงินไม่เป็นไปตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนั้น คณะกรรมการบริหารพรรคเสรีประชาธิปไตยได้มีมติในคราวประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๗ ให้ส่งคืนเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และ ๒๕๔๖ โดยพรรคเสรีประชาธิปไตยได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ขอคืนเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และ ๒๕๔๖ โดยขอส่งคืนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค จำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท ด้วย ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ถึงแม้ว่าจะไม่คืนเงินโดยทันที แต่ก็ได้แสดงเจตนาที่จะคืนเงินดังกล่าวแล้ว ขอให้ยกคำร้อง

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังยุติตามที่พรรคเสรีประชาธิปไตยผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงยอมรับว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองรวม ๒ ครั้ง

ครั้งที่หนึ่ง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จำนวน ๔ งวด เป็นเงิน ๗๑๘,๒๐๐ บาท

ครั้งที่สอง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองสนับสนุนสาขาพรรคเสรีประชาธิปไตยที่จัดแจ้งการจัดตั้งภายหลังจำนวน ๑๑๘ สาขา เป็นเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท โดยแจ้งการโอนเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๗

มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่

กรณีเกี่ยวกับเงินสนับสนุนครั้งที่หนึ่งจำนวน ๗๑๘,๒๐๐ บาท พรรคเสรีประชาธิปไตยจัดทำรายงานการส่งเงินให้แก่สาขาพรรคแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่มีสาขาพรรคเสรีประชาธิปไตยตั้งอยู่ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของพรรคโดยสอบปากคำประธานสาขาพรรคหรือรองประธานสาขาพรรคต่าง ๆ เช่น นายนิยม บานเย็น ประธานสาขาพรรคลำดับที่ ๔ ให้การว่าสาขาพรรคของตนได้รับเงินงวดที่หนึ่งเพียงงวดเดียว แต่พรรคฯ ให้ลงลายมือชื่อในใบสำคัญการจ่ายเงินไว้ล่วงหน้าทั้งสี่งวด นายปลอด ป้ายงูเหลือม ประธานสาขาพรรคลำดับที่ ๗ ให้การว่าได้รับเงินสนับสนุนเฉพาะงวดที่หนึ่งและงวดที่สองเท่านั้น

นางสมร อินธิศร ประธานสาขาพรรคลำดับที่สามให้การว่าได้รับเงินสนับสนุนเพียงสามงวดเท่านั้น และนายอานันต์ ชันคำ รองประธานสาขาพรรคลำดับที่ ๕๕ ให้การว่าในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ สาขาพรรคไม่เคยได้รับเงินสนับสนุนและมีการปลอมและใช้เอกสารปลอมของสาขาพรรคคนอื่นอีกด้วย เมื่อพิจารณาถึงหนังสือของพรรคเสรีประชาธิปไตย ค่วนที่สุด ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๖ เรื่องการเบิกจ่ายค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค โดยพรรคเสรีประชาธิปไตยกำหนดว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยจะจัดส่งใบสำคัญการจ่ายเงินให้แก่ประธานสาขาพรรค ให้ประธานสาขาพรรคลงลายมือชื่อเป็นผู้รับเงินในใบสำคัญจ่ายเงินที่พรรคเสรีประชาธิปไตยส่งมาให้ พร้อมทั้งให้แนบสำเนาบัตรประชาชนที่ลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้องแล้วส่งกลับมายังสำนักงานใหญ่ของพรรคภายในห้าวันเช่นนี้ สอดคล้องกับคำให้การของนายนิยม บานเย็น ประธานสาขาพรรคลำดับที่ ๔ ที่ให้การว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยให้ลงชื่อในใบสำคัญจ่ายเงินไว้ล่วงหน้าทั้งสิ่งงวดแต่ได้รับเงินสนับสนุนงวดที่หนึ่งเพียงงวดเดียวพยานหลักฐานของฝ่ายผู้ถูกร้องไม่อาจจะหักล้างพยานหลักฐานของผู้ร้องได้ จึงฟังได้ว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ส่งเงินที่ได้รับการสนับสนุนให้แก่สาขาพรรคตามที่ขอสนับสนุนและรายงานการส่งเงินไม่ถูกต้องตรงตามความจริง

กรณีเกี่ยวกับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคครั้งที่สองจำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท ข้อเท็จจริงฟังยุติว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ส่งเงินให้สาขาพรรคภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการแจ้งการส่งเงินจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือแจ้งเตือนให้พรรคเสรีประชาธิปไตยส่งรายงานการส่งเงินให้สาขาพรรคหรือส่งเงินจำนวน ๑๔๑,๖๐๐ บาท คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือจากนายทะเบียนพรรคการเมือง พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าว แต่ไม่รายงานการส่งเงินให้สาขาพรรคและไม่ส่งเงินสนับสนุนคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองโดยพรรคเสรีประชาธิปไตยมีหนังสือขอผ่อนผันการคืนเงินจำนวนดังกล่าว อ้างว่าพรรคมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจการทางการเมืองตามแผนงานและโครงการในปี ๒๕๔๗ ต่อไป

ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองรวมสองครั้ง ครั้งแรกเป็นเงิน ๑๑๘,๒๐๐ บาท ครั้งที่สองเป็นเงิน ๑๔๑,๖๐๐ บาท แต่พรรคเสรีประชาธิปไตยมิได้ใช้จ่ายเงินที่ได้รับสนับสนุนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นเหตุต้องยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งยุบพรรคเสรีประชาธิปไตย แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ
เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ